

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2016

**GEOGRAFIE V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 225

Hierdie memorandum bestaan uit 10 bladsye.

AFDELING A: FISIIESE GEOGRAFIE: KLIMAAT EN WEER EN GEOMORFOLOGIE

VRAAG 1

1.1	1.1.1	Isobare ✓		
	1.1.2	1020 hPa/mb ✓		
	1.1.3	Suid-Atlantiese Hoog / St Helena Hoog ✓		
	1.1.4	Suidwes ✓		
	1.1.5	Kuslaag ✓		
	1.1.6	Bergwinde ✓		
	1.1.7	Winter✓		
	1.1.8	Die westewind gordel ✓	(8 x 1)	(8)
1.2	1.2.1	Interfluviale skeiding ✓		
	1.2.2	Bron/Oorsprong ✓		
	1.2.3	Monding ✓		
	1.2.4	Dreineringsbekken ✓		
	1.2.5	Waterskeiding ✓		
	1.2.6	Samevloeiing ✓		
	1.2.7	Bolooop ✓	(7 x 1)	(7)
1.3	1.3.1	A Cumuluswolke ✓	(1 x 1)	(1)
		B Enige Cirruswolke✓	(1 x 1)	(1)
	1.3.2	Toename in lugbeweging een van die lugmassas (weste of polêre winde) ✓		
		Versteuring in die westewindgordel ✓		
		Vorm van kuslyne ✓		
		Bergreekse✓		
		Kontras tussen see- en landtemperature ✓		
		(Enige TWEE)	(2 x 1)	(2)
	1.3.3	Lug is warmer in X en moet dus hoër styg om af te koel en vriespunt te bereik✓✓		
		OF		
		Lug is kouer / koeler by Y dus waarom dit vriespunt op 'n laer hoogte as by X bereik, waar die temperature warmer is. ✓✓		
		(Enige EEN)	(1 x 2)	(2)

- 1.3.4 **Cumulonimbus**wolke word gevorm wanneer koue digte lug 'n skielike styging van warmer ligter lug veroorsaak✓✓
Nimbostratuswolke vorm wanneer warm lug stadig oor kouer digter lug beweeg / styg. ✓✓ (2 x 2) (4)
- 1.3.5 Koue lug behou minder vog as warmer lug✓✓
 Soos die sisteem in 'n oostelike rigting beweeg sal die doupunttemperatuur styg rondom die warmfront ✓✓ en daal rondom die kouefront ✓✓
 (Enige TWEE) (2 x 2) (4)
- 1.4 1.4.1 Sub-tropiese hoog ✓ (1 x 1) (1)
- 1.4.2 **A** beweeg oor koue waters, en is dus swaar en dig, en dwing die warmer lug van B, wat by warmer waters ontstaan, om te styg.✓✓ (1 x 2) (2)
- 1.4.3 (a) Cumulonimbus ✓ (1 x 1) (1)
- (b) Konveksie reën✓ / Donderstorms✓/ Swaar reën✓
 (Enige EEN) (1 x 1) (1)
- (c) D ✓
 Lyndonderstorms ontwikkel ten ooste van die vogfront omdat kouer lug uit die weste styging van warmer lug veroorsaak. ✓✓ (1 + 2) (3)
- (d) **Negatiewe impak**
 Swaar neerslae sal oorstromings veroorsaak ✓✓
 Weerlig kan veldbrande veroorsaak wat die gewasse kan verwoes ✓✓
 Weerlig mag die diere tref en veroorsaak dat hulle vrek ✓✓
 Sal gronderosie veroorsaak wat produktiwiteit van die grond in die langtermyn negatief gaan beïnvloed ✓✓
Positiewe impak
 Reënval sal damme vul, veral vir besproeiings doeleindes✓✓
 Na oorstromings sal die grond natuurlik verryk word as gevolg van die slik afsettings ✓✓
 Grondwater sal herstel word ✓✓
 (Enige VIER) (4 x 2) (8)
- 1.5 1.5.1 A Windsaal ✓
- B Roofelmbog ✓ (2 x 1) (2)
- 1.5.2 Droë rivierloop / kanaal ✓
 Riviergruis kan aangetref word ✓
 (Enige EEN) (1 x 2) (2)
- 1.5.3 Sal ingekerfde kronkels veroorsaak. ✓✓ (1 x 2) (2)

- 1.5.4 **X** is meer energiek en vloei oor minder weerstandbiedende gesteentes ✓✓
X vloei vanaf 'n steiler helling en veroorsaak terugwaartse erosie in die waterskeiding ✓✓
X het meer volume water as gevolg van hoër reënval in die opvangsgebied. ✓✓
(LET WEL: Kandidate mag ook na Y verwys en kan in die teenoorgestelde van X beantwoord.)
(Enige TWEE) (2 x 2) (4)
- 1.5.5 Minder water sal beskikbaar wees, boere sal water vanaf elders moet kanaliseer ✓✓
 Boerdery sal duurder word omdat nuwe infrastruktuur gebou moet word ✓✓
 Produktiwiteit sal afneem soos water minder word ✓✓
 Industrieë sal water teen hoër koste moet vervoer, wat die verkoopprijs van produkte sal laat styg ✓✓
(Enige DRIE) (3 x 2) (6)
- 1.6 1.6.1 **P** Dwarsprofiel✓
Q Lengteprofiel✓ (2 x 1) (2)
- 1.6.2 3 ✓ (1 x 1) (1)
- 1.6.3 (a) **R** Afwaartse erosie✓
T Neerlating✓ (1 + 1) (2)
- (b) **R** Turbulent✓
T Laminêr✓ (1 + 1) (2)
- 1.6.4 Vinnig vloeiende riviere vol energie sal in die landskap in die boloop insny ✓✓
 Afwaartse erosie domineer ✓✓
 Gedurende die middelloop begin die rivier te kronkel soos sywaartse /laterale erosie domineer en die gebied wyer en oop maak✓✓
 Alle knakpunte sal deur middel van terugwaartse erosie weg geërodeer word✓✓
 In die benede loop sal die rivier sedimente neerlaat, wat die area meer gelyk sal maak. ✓✓
(Enige VIER) (4 x 2) (8)
- [75]**

VRAAG 2

2.1	2.1.1	Hitte-eiland ✓		
	2.1.2	3,3 °C ✓		
	2.1.3	Geboue ✓ / Kommersiële aktiwiteite ✓ (Enige EEN)		
	2.1.4	X ✓		
	2.1.5	Y ✓		
	2.1.6	Groenwalle, dakke en parkgrond ✓ Groen areas / Plante ✓ (Enige EEN)		
	2.1.7	Konveksiestrome ✓	(7 x 1)	(7)
2.2	2.2.1	B ✓		
	2.2.2	F ✓		
	2.2.3	E ✓		
	2.2.4	A ✓		
	2.2.5	D ✓		
	2.2.6	A ✓		
	2.2.7	B ✓		
	2.2.8	D ✓	(8 x 1)	(8)
2.3	2.3.1	4 ✓	(1 x 1)	(1)
	2.3.2	Julie ✓ Augustus ✓ September ✓ (Enige EEN)	(1 x 1)	(1)
	2.3.3	Wes-Noordwes ✓ Die rigting word deur die tropiese oostewinde aangedryf ✓✓	(1 + 2)	(3)
	2.3.4	Corioliskrag is 'n voorvereiste vir die ontwikkeling van tropiese siklone en in die gebied op die kaart is die corioluskrag nul (0) of onder 5 grade. ✓✓	(1 x 2)	(2)

2.3.5 **San Juan**

Die storm sal in sy aanvang of onvolwasse stadium wees ✓✓

Slegs ligte reën en motreën sal voorkom ✓✓

Die gebied wat deur die storm beïnvloed is nog klein ✓✓

Miami

Die storm het by nou al in sy volwasse stadium ontwikkel ✓✓

Stormsterk winde en swaar neerslae kom voor ✓✓

Die storm veroorsaak stormdeinings wat die hawegebied kan beskadig ✓✓

Laagliggende gebiede in Miami sal oorstroom as gevolg van die hoeveelheid reënval ✓✓

Die area wat nou beïnvloed word is ongeveer 500 km vanaf die oog (sentrum) ✓✓

Ontwikkelde en ontwikkelende lande

San Juan is 'n ontwikkelde land en dus sal die meeste van die geboustrukture in 'n swakker toestand as die van Miami wees ✓✓

Die waarskuwingssisteme van Miami sal meer effektief en vinniger as dié van San Juan wees, wat meer lewensverliese by San Juan kan veroorsaak ✓✓

San Juan het swakker veiligheids- en nooddienste om die gevolge van die tropiese sikloon te hanteer ✓✓

Miami het meer finansiële bystand deur die VSA regering om die gevolge van die storm te hanteer terwyl San Juan op internasionale bystand moet steun ✓✓

(LET WEL – Die eerste argument oor die stadions van ontwikkeling moet NIE gemeng word met die argument oor die vlak van ontwikkeling van lande NIE.)

(Enige VIER – Aanvaar ander redelike response) (4 x 2) (8)

2.4 2.4.1 Mikroklimaat is die klimaat van 'n klein gebied wat verskil is van die gebied rondom. ✓

(KONSEP) (1 x 1) (1)

2.4.2 Noordelike halfrond ✓

Suidfrontende helling het die hoogste gemiddelde temperature ✓✓

(1 + 2) (3)

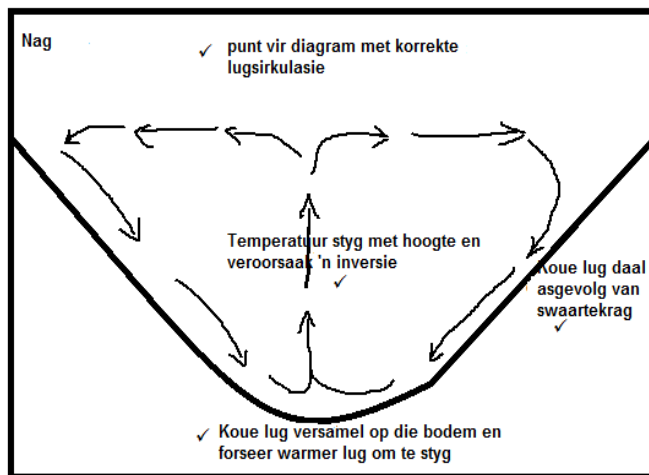
2.4.3 Katabatiese winde ✓ / Gravitassie winde ✓ / Bergbries ✓

(Enige EEN) (1 x 1) (1)

2.4.4 Appelbome is meer rypbestand as perskebome. ✓✓

(1 x 2) (2)

2.4.5

(4 x 1) (4)

2.4.6 Helling opwaartse of anabatiese winde waai teen die berg opwaartse ✓✓
 Hierdie beweging van lug neem die besoedelde lug weg vanaf die oppervlakte en hoër in die atmosfeer, dus maak dit die lug 'skoon'. ✓✓

(2 x 2) (4)

2.5 2.5.1 **A** Hoefystermeer ✓
B Kronkelgroef ✓

(1 + 1) (2)

2.5.2 Herhaaldelike erosie by die stootoewer (buite-oewer) en neerlating by die gly-oewer (binne-oewer). ✓✓
 Uiteindelik gaan die stroom deur die nek van die kronkel sny en dit vanaf die stroom skei ✓✓

(2 x 2) (4)

2.5.3 Aanhoudende oorfloeiing van die rivier veroorsaak deponering van sedimente of slik op die oewers. ✓✓

(1 x 2) (2)

2.5.4 Die grond is vrugbaar en produseer hoë opbrengste per hektaar ✓✓
 Genoeg water beskikbaar, asook vir besproeiing ✓✓
 Gebied is gelyk dus is die bou van infrastruktuur soos vervoer en elektrisiteitsfasiliteite makliker en goedkoper ✓✓
 Die gelyke gebied maak meganisasie makliker ✓✓
 Aanhoudende deponering van sedimente hou die vlakte natuurlik vrugbaar ✓✓
(Enige VIER)

(4 x 2) (8)

2.6 2.6.1 Wanneer oortollige reënwater, gesmelte water of ander bronne van water oor die aarde se oppervlakte vloei. ✓
(KONSEP)

(1 x 1) (1)

2.6.2 Infiltrasie ✓

(1 x 1) (1)

2.6.3 Deurvloei ✓

(1 x 1) (1)

2.6.4 Die gebied by **C** ervaar swaarder reënval wat meer afloop veroorsaak. ✓✓
 Die helling by **C** is steiler. ✓✓
 Daar is meer beboustrukture by **C** as by **B**. ✓✓
(Enige TWEE)

(2 x 2) (4)

- 2.6.5 Meer slik sal in die rivier neergelaat word as gevolg van oorbeweiding ✓✓
 Afloop vanaf akkerbou-boerdery bevat insekdoders wat waterlewe dood sal maak en die water vergiftig ✓✓
 Die proses van eutrofikasie sal toeneem wat 'n versteuring in die mariene voedselketting kan veroorsaak ✓✓ (3 x 2) (6)
[75]

VRAAG 3

- 3.1 3.1.1 Landelike gehuggie ✓
 3.1.2 Grondherverdeling ✓
 3.1.3 Basiese behoefte filosofie ✓
 3.1.4 Landelik ✓
 3.1.5 Stootfaktore ✓
 3.1.6 Standplase ✓
 3.1.7 Verspreid ✓
 3.1.8 Bestaansboerdery (8 x 1) (8)
- 3.2 3.2.1 D (Sentripetale kragte) ✓
 3.2.2 G (Hiërargie) ✓
 3.2.3 A (Invloedsfeer) ✓
 3.2.4 F (Reikwydte) ✓
 3.2.5 H (Vlak van verstedeliking) ✓
 3.2.6 C (Ongebreidelde stedelike uitbreiding) ✓
 3.2.7 E (Stedelike verval) ✓ (7 x 1) (7)
- 3.3 3.3.1 Vrugbare grond ✓
 Beskikbaarheid van vars drinkwater by die rivier ✓
 Boumateriaal ✓
 Weiding ✓
(Enige TWEE) (2 x 1) (2)
 3.3.2 **A** is Verspreid ✓
B is Kern ✓ (2 x 1) (2)
 3.3.3 Groot lappe oop vrugbare grond ✓✓
 Nabyheid van paaie ✓✓
 Die mark dorp verskaf 'n mark vir die produkte om verkoop te word ✓✓
 Ru-stowwe kan na die Nuwe Industrie gestuur word vir prosessering ✓✓
 Gelyke grond maak meganisasie makliker ✓✓
(Enige TWEE) (2 x 2) (4)

- 3.3.4 **Voordele van kern landelike nedersettingspatrone**
 Veilig omdat die gemeenskap mekaar kan beskerm ✓✓
 Boere benodig minder kapitaal omdat hulle implemente kan deel✓✓
 Alle publieke dienste is baie naby mekaar bv. skole, klinieke, polisie, ens. ✓✓
Nadele van kern landelike nedersettingspatrone
 Alle boere moet oor boerderymetodes saamstem, daar is dus geen ruimte vir eie inisiatief ✓✓
 Eiendomme is versnipper of te klein om meganisasie ekstensief te gebruik✓✓
 As grondererosie of ander rampe voorkom word almal geraak✓✓
(Enige VIER – Beide voor-en nadele moet bespreek word. Aanvaar ander relevante response) (4 x 2) (8)
- 3.4 3.4.1 Landelik-stedelike migrasie ✓ (1 x 1) (2)
- 3.4.2 Droogtes ✓
 Vloede ✓
 Gronderosie ✓
 Natuurlike rampe soos aardbewings, massa afvoer, ens. ✓
 Swaar ryp ✓
(Enige EEN) (1 x 1) (1)
- 3.4.3 Hulpbronne soos vrugbare grond word nie deur die ekonomie gebruik nie ✓✓
 Tekort aan geskoolde of vaardige werkers omdat mense weg beweeg het op soek na werkseleenthede ✓✓
 Klein besighede word gedwing om te sluit as gevolg van verminderde koopkrag en die plaasboere besluit om in grootmaat in stede te koop ✓✓
 Veroudering van die gebied soos jong mense die gebied verlaat op soek na 'n 'beter' toekoms ✓✓
 Die kringloop van stagnasie en verval gaan voort in landelike gebiede ✓✓
(Enige TWEE) (2 x 2) (4)
- 3.4.4 Gedurende die huidige landelike gebied is daar nog steeds 'n reisende afstand tussen landelike en stedelike nedersettings as gevolg van lae stedelike bevolkings ✓✓
 Gedurende die toekomstige landelike gebied het die stedelike gebiede aansienlik gegroei en uitgebrei, soveel so dat die grens nou nader aan die landelike gebiede is ✓✓ (2 x 2) (4)
- 3.5 3.5.1 'n Toename van mense wat in stedelike eerder as landelike nedersettings woon ✓
(KONSEP) (1 x 1) (1)
- 3.5.2 Stedelike areas word uitgebeeld voor verstedeliking as ruim, as gevolg van 'n laer konsentrasie van mense. Na verstedeliking word dit uitgebeeld as dig gekonsentreer. ✓✓
(Enige relevant antwoord wat met die skets verband hou.) (1 x 2) (2)

3.5.3	Vrugbare grond word verwyder ✓✓ Natuurlike habitatte van spesies word verwyder ✓✓ Biodiversiteit en ekosisteme word versteur ✓✓ Toename in die hitte-eiland effek as gevolg van kunsmatige produksie van hitte ✓✓ Lugbesoedeling neem toe as gevolg van industrialisasie ✓✓ Toename in algemene besoedeling bv. water, geraas en omgewings probleme ontstaan ✓✓ (Enige TWEE)	(2 x 2)	(4)	
3.5.4	Groengordels sal help met die kontrolering van die groei van beboude gebiede ✓✓ Dit vorm grense en verhoed aangrensende dorpe om saam te smelt ✓✓ Dit bewaar die karakter van elke dorp ✓✓ Verskaf oop spasies en ontspanningsgebiede vir stedelike inwoners ✓✓ Verhoog biodiversiteit en estetiese mooiheid ✓✓ Verminder die hitte-eiland effek ✓✓ (Enige VIER – Aanvaar ander redelike response)	(4 x 2)	(8)	
3.6	3.6.1	Swaar industrie ✓	(1 x 1)	(1)
	3.6.2	Groot en swaar produkte word aangetref ✓ Groot en swaar toerusting word gebruik ✓ Dit het 'n hoë kapitaal intensiteit ✓ Verskaf werk vir 'n groot aantal mense ✓ Maak gebruik van massa vervoerfasiliteite soos treine en vragkepe ✓ Produseer baie lug- en geraasbesoedeling ✓	(2 x 1)	(2)
	3.6.3	Dit veroorsaak suurreën wat geboue strukture korrodeer ✓✓ Die rook heg vas aan die geboue wat stedelike verval veroorsaak ✓✓	(2 x 2)	(4)
	3.6.4	Installeer filters aan die skoorstene wat die stof en besoedelde lug gaan vasvang voordat dit in die lug vrygestel word ✓✓ Fabrieke kan verander vanaf die gebruik van steenkool na natuurlike gas of ander omgewingsvriendelike energie-opwekkers ✓✓ Maak die skoorsteenpyp hoër as die inversielaag. ✓✓ (Enige TWEE)	(2 x 2)	(4)
	3.6.5	Swaar industrieë veroorsaak baie lug en geraas besoedeling ✓✓ Ruimte naby die SSK is beperk en swaar industrieë benodig groot ruimtes vir uitbreiding ✓✓ Grondwaardes is baie hoog naby die SSK ✓✓	(2 x 2)	(4)
				[75]
TOTAAL:				225